

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 10.10.2006

Číslo: Ročník 16 (2006), Číslo 3

Sekce: Stalo se

Název článku: Konference Knihovny současnosti 2006

Autor: Alena Součková

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=737>

Konference Knihovny současnosti 2006

Alena Součková

V Seči u Chrudimi se uskutečnil 14. ročník celostátní knihovnické konference Knihovny současnosti 2006. Na úvod byla předána medaile Z.V. Tobolky pěti významným osobnostem za celoživotní přínos knihovnictví. Tematické zaměření letošního ročníku bylo orientováno na služby knihoven – ale spíše se jednalo o nastolení otázky, jak budou knihovny pracovat v nejbližší budoucnosti. Zvláště příspěvky prvního tematického bloku Knihovny na cestě vzbudily velký zájem účastníků a i v dalším průběhu konference i v neformálních diskusích se tematika znovu probírala. O konferenci je stále velký zájem (320 účastníků). Projednávaná tematika a nastolené otázky by měly zajímat i ostatní knihovny bez ohledu na jejich velikost.

Sociolog docent Petr Sak představil výzkum, který se věnoval proměnám četby pod vlivem komerční kultury a nových technologií. Za posledních deset let markantně vzrostlo procento lidí, kteří v průběhu měsíce nepřečtou ani jednu knihu. Ani studenti necítí potřebu číst. S četbou nepřímo souvisí i skutečnost, že s vlastnictvím osobního počítače klesá zájem vlastnit osobní knihovnu s více než 200 svazky.

Cílem příspěvku ředitele Městské knihovny v Praze RNDr. Tomáše Řeháka bylo přinést pohled na knihovny z druhé strany (ne očima knihovníka) a pokusit se o vizi, jak to bude s knihovnami za deset let. Přežijí? – A jak? – Kdo je bude potřebovat? Je to nejenom vliv nových technologií (za 10 let je patrný obrovský skok jako od koněspřežky k pendolinu – tisícinásobný nárůst paměti, miniaturizace médií, pokles cen), také obrovský nárůst informačních služeb, wiki-weby, digitalizace, elektronizace, nové trendy tržních podmínek v ostatních odvětvích kultury, např. v hudbě a filmu, komerce, autorské a obchodní podmínky... To vše může ovlivnit tradiční služby knihovny. Vývoj probíhá velmi rychle. Knihovna jako zprostředkovatel vědění, kulturních tradic a informací je a bude i nadále místem (genius loci) setkávání a příjemných prožitků, dále bude přinášet něco navíc, přidanou hodnotu, svým osobním přístupem a radou a v neposlední řadě je i autoritou jako hodnověrný informační zdroj s nestranným přístupem a ekonomickou neutralitou. Před závěrečným citátem z knihy Alenka v říši divů: *...musí se běžet z plných sil, aby se setrvalo na stejném místě, a přinejmenším dvakrát rychleji, aby ses posunul dále...*, přednášející zapůsobil i na city posluchačů, když předvedl, co s knihovnicí udělá, když se ničí elektronické médium a když se ničí kniha. Při rozstříhávání CD-ROMu sál toto dění sledoval s údivem, ale při postupném vytrhávání listů z knihy (za oběť padli Tři mušketýři) zněly hlasité protesty. Kniha je pro nás stále kus života a srdce.

PhDr. Vít Richter vystoupil s referátem Špatná zpráva o úspěšném rozvoji veřejných knihoven ČR. Na základě statistických výsledků o činnosti veřejných knihoven (tj. knihoven zřizovaných obcemi, městy a kraji) představil vývojové trendy a dotkl se některých alarmujících ukazatelů. Pro ilustraci uvádím jen některé příklady: *Asi 1/3 knihoven do svých fondů nenakupuje žádné nové knihy – co tedy svým čtenářům nabízí? Nebo snad poptávku pokryjí dva soubory výměnných fondů ročně? Jen 17 % knihoven využívá meziknihovní výpůjční službu, a přitom na základě knihovního zákona může každá knihovna požádat o dokument, který sama nevlastní. Několikaletá snaha o zajištění techniky a připojení knihoven k internetu stále vykazuje, že 3 000 knihoven tuto povinnost neberou v potaz. Webové stránky, třeba jen se základními informacemi a nabídkou služeb, má jen 9 % knihoven. Jen 1 % veřejných knihoven využívá přístup k databázím a placeným digitálním*

zdrojům (i přes nabízené výhodné slevy). Vzdělávací a kulturní akce se pořádají spíše ve velkých knihovnách, v malých jsou spíše výjimečné, a to i oblíbená celostátní akce Noc s Andersenem, ke které se připojuje kolem 500 knihoven. Do knihoven chodí průměrně 15 % obyvatelstva (někde to je až 30 %, ale jinde 2 %). Pokud zájem obyvatelstva klesne pod 5 %, je třeba se ptát proč – špatná nabídka, nevhodná otevírací doba, nevhodné podmínky, nevládný knihovník... Lidé zatím knihovny využívají, ale konkurence je velká a dravá.

Mgr. Jaroslava Štěrbová, hlavní knihovnice Městské knihovny v Praze, která první jednací den moderovala, ve svém příspěvku apelovala na skutečnost, že cílem činnosti knihoven je spokojený uživatel. Ne vše se dá vyjádřit a hodnotit čísly. Je třeba se více zamýšlet nad skladbou (profilací) fondů, nad dostupností knihovny a efektivitou jejích služeb. Nové podmínky a nové požadavky nutně přivolávají změny, na které je třeba se dobře připravit a vydat se správným směrem.

Jednání druhého dne probíhala ve třech sekcích. Největší zájem byl o sekci Městské knihovny: Veřejná knihovna – služba (ne)známá – moderování se místo Ing. Libuše Nivnické z Mahenovy knihovny v Brně ujala Mgr. Zlata Houšková z Národní knihovny.

Příspěvky plně zaplnily vymezený časový prostor a konkrétními příklady ukázaly, že knihovny nabízejí uživatelům a občanům mnohem více. Příspěvek Jany Galáškové z Českého Těšína se zabýval fondy a podporou čtenářství. Příspěvky z knihoven Zlínského kraje (Krajská knihovna Františka Bartoše Zlín, Masarykova veřejná knihovna Vsetín a Knihovna Kroměřížska) hodnotily dosavadní zkušenosti v podmínkách města a regionu – konkurenceschopnost, komunitní knihovna, role krajské a městské knihovny. Kromě klasických knihovnických činností totiž nabízejí i nadstavbu – vzdělávací aktivity, práci s ohroženými a problémovými skupinami obyvatelstva, zprostředkování nového v rámci tradičních služeb, spolupráci s ostatními knihovnami a institucemi. Podobné zkušenosti zazněly i z nově rekonstruované Mahenovy knihovny v Brně a nedávno otevřené nové budovy Krajské knihovny Karlovy Vary. V Havlíčkově Brodě se zase úspěšně rozvíjejí vzdělávací aktivity a univerzita volného času.

Byl zprostředkován i pohled do zahraničí – Městská knihovna v Chemnitz (dříve Karl Marx Stadt), která se prezentuje jako knihovna plná zážitků, místo oddechu a vzdělávání, a nejinam – od sbírek ke službám - se vydávají i dánské knihovny.

Zajímavě byl podán příspěvek z oblasti marketingu služeb s názvem Knihovna nově aneb Jak zvýšit její hodnotu v očích veřejnosti. Nabízím několik zajímavých postřehů: *Základním pravidlem marketingu je spokojený zákazník. Zákazník, který se vrací, je spokojený a dá dobré reference dále. Poskytnout pravou informaci správnému uživateli ve správném čase. Budovat si dobrou pověst a pozitivní veřejný image. Ve službách se zákazník přímo účastní toho, jak bude služba vypadat.* O využívání marketingových metod v knihovně vypovídalo i vystoupení ředitelky Knihovny města Ostravy: Kudy, kudy cestička do čtenářova srdíčka; poutavě a s bohatou fotografickou prezentací přiblížila aktivity knihovny, včetně několika akcí z romskou komunitou.

Ve stejném čase probíhaly neméně zajímavé příspěvky v dalších sekcích:

V sekci Internet pomáhá knihovnám zazněly také příspěvky Kateřiny Hubertové z Knihovny města Hradce Králové o šabloně webu pro malou knihovnu a o soutěži o nejlepší webovou stránku knihoven okresu Hradec Králové a Mgr. Lenky Málkové z SVK Hradec Králové o kurzu informační výchovy na webu SVK (podrobněji jsme informovali v dřívějších číslech zpravodaje U nás – Podruhé do téže řeky viz <http://unas.svkhk.cz/podruhe-do-teze-reky.html> ; Reakce na BMI – Web sem web tam viz http://unas.svkhk.cz/pdf_archiv/0539.pdf ; Informační výchova uživatelů prostřednictvím www stránek - http://unas.svkhk.cz/pdf_archiv/0510.pdf). V sekci Specializované knihovny se hovořilo o muzejních, hudebních, vysokoškolských a dalších odborných knihovnách a o fondech tzv. šedé literatury.

V předsálí se tradičně představovaly firmy (knihovnický nábytek a pomůcky, zabezpečovací systémy a ochranné prvky, knihovnické počítačové programy, distribuce zahraničních časopisů atd.).

Třetí jednací den byl věnován příspěvkům zahraničních hostů, kteří přijeli z Holandska a zastupovali jak knihovny, tak i knihovnické organizace.

Po celou dobu konference zaznělo mnoho zkušeností, které volají po následování. Ani sebepodrobnější zprostředkovaný článek však nevypráví přesný obsah a atmosféru vystoupení. Nastolené otázky a problémy by měly být na programu porad a zasedání v regionech.

Z konference je vydán tištěný sborník (ve fondu Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové jej po zpracování najdete se signaturou 686 143/2006) a elektronické prezentace budou rovněž zpřístupněny.

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz
· knihovna@svkhk.cz · studovna@svkhk.cz · <http://www.svkhk.cz>